Ч. 28. Pocztowa należytość opłacono ryczałtem. Львів, неділя 7. липня 1929. Рік XXXI.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орґан Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чверть-річно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот

Телеф. Друкарні: 29-..

В обороні своєї праці.

Ми вже в попередньому числі нашої ґазети писали про тяжке життя, яке мають наші заробітники на селі. Не маючи змоги виїхати десь з села на зарібки, вони попадають у страшний визиск дідичів, у яких ще можна найти сякий такий зарібок. Дідичі знають, що робочих рук на селі є багато, і платять робітникам за цілоденну працю таку мізерну плату, з якої не виживе один чоловік, а не то, що ціла родина.

Візьмім для приміру такі села, як Лисятичі і Пукиничі в стрийському повіті. В тих обох селах є до 1000 моргів управної двірської землі кн. Любомірського. Пан по старому звичаю сам не управляє своїм маетком, а віддав його в посесію за великі гроші жидам. Великі маєтки обложені великими податками, посесори платять до того великий чинш і хочуть на посесії ще добре заробити. Звідкиж це все взяти? І посесори хочуть ті великі гроші видусити з працюючих рук села. В зимі вони платили робітникам по 60 гр. за цілий день праці, а літом по 80 гр.

Хибаж можна за ті гроші вижити? Ні! Але селяне йшли і працювали. Бо щож мали робити: в таких Пукиничах на ціле село є лиш один господар, що має 13 моргів землі і 3 господарів по 10 моргів, решта все дрібні господарства, які або ледви вистарчають людям на хліб, або й зовсім не вистарчають. А коли ще візьмемо на увагу, що в селі є багато безземельних, то зрозуміємо, чого зарібники йшли до двора працювати за безцін.

Такий зарібок людей не рятував. Вони це врешті зрозуміли і стали домагатися більшої плати. Посесори піднесли ціну до 1 зол. 20 гр., а хіба і за таку платню можна вижити з родиною? Також ні! **І селяне стали до оборони своєї праці і до боротьби за кращий зарібок: вони застрайкували.**

В цьому році це вже не перший страйк і не останній. Деякі страйки, як в Гребенному і Батятичах, равського повіту, опинились в суді і за них посуджувано людей на вязницю. А це доказує з одного боку, що нужда доводить наших селян до крайности, а з другого, що в страйках щось не гаразд робиться. Бо, коли людям добре, то страйкувати не будуть, а коли страйк проходить організовано, то він не мусить кінчитися в суді. Кожний чоловік може домагатися кращого зарібку навіть страйком, якого ніяке право не забороняє, хиба в більшовиків, де страйки законом заборонені. Але, коли страйк получений з насильством, то ясно, що він мусить скінчитися в суді.

Справа страйку, а ще до того рільного страйку, як ми вже писали, не є легка. До страйку треба належно підготовитись, поставити собі виразну ціль, яку мається страйком добути, і забезпечити себе перед страйколомами. А то — подивімся хоч би на страйк в Лисятичах і Пукиничах: Люде застрайкували. Нікому про це нічого не сказали і навіть не поставили собі цілі; чого мають тим страйком добитися? Хтось їм сказав, щоби самі не йшли на роботу і других не пустили, а тоді власник маетку буде мусіти продати, себто розпарцелювати маеток.

Люде так і зробили, на це зїхала поліція, наступили арешти, і справа загострилася до того, що могла скінчитися так само, як покінчилися інші нещасливі страйки, а люде властиво не знали, чого домагатися, бо в таку ненадійну парцеляцію ніхто не вірив.

Між тим завважимо: посесори спровадили на роботу робітників з інших сіл. Люде не знали в чім річ і приїхали, а тут зустріли їх страйкуючі. Спершу вони не розібрали в чім річ, але як довідались, то й перестали працювати і інші вже на роботу не їхали. Само собою — робота в дворі стала. Алеж не могли ті люде з духа святого знати, що в Лисятичах і Пукиничах страйк, а через те не трудно було за нещастя.

Цей страйк вже встигли використати сельроби, які зі свого боку використовують кожну скрутну хвилю села, щоби лиш навербувати собі членів. От і тут завербували собі двадцять кілька членів Сельроба, неначе то порядний чоловік не міг страйкувати. На це приїхав на місце посол з Українського Клюбу Максимович, розслідив справу, вияснив людям в чім річ, і сьогодня ціла справа стала на добру дорогу. Люде лекше віддихнули, вибрали собі страйковий комітет, постановили, що страйкують за поліпшення платні і вже того самого дня, коли приїхав посол Максимович, так стояла справа, що денна заробітна платня має бути від 2 зол. в гору. Це не усуває лиха, але всеж таки поправляє справу.

Боронім своєї праці! Але до оборони ставаймо підготовані, організовано, солідарно і з виразно поставленою ціллю. Тоді не будемо наражені на зайве нещастя і успіх нашої боротьби буде запевнений. До справи берімся розважно, бо ні одним страйком в селі, ні одним роком більшого числа відібраних страйків не добудемо того, що нам належиться. Цей рік заповідає, що слідуючий буде ще тяжчий, отже й боротьба буде тяжча і буде вимагати більшої сили. Борючись тепер за поліпшення зарібку, приготовляймося до того, щоби стати до рішаючої боротьби з визиском.

По політичних орґанізаціях в краю.

СЕЛЬ - РОБИ.

Сель-Роб-Єдність занотовує свої віча й наради в червні. Віча: 7. і 8. в Бродах, 7. в Радкові і Новосілках на Холмщині, 9. в Бишові, пов. Сокаль, в Горохові, в Берлині і Руді брідській, пов. Броди, 10. в Яворові, в Бодехові, пов. Долина (не відбулось нібито з браку салі) і 14. в Дебиславцях, пов. Коломия; наради: 9. в Пукиничах, пов. Стрий і 16. в Борхові, пов. Любачів.

Сель-Роб-правиця більше нараджується. Віче влаштувала правиця лиш 9. червня в Кривові і 13. червня в Ярославичах на Дубенщині, зате занотовує наради: 12. мая в Боремлі і 19. мая в Млинові (Дубно), 19. мая в Старому Самборі, 6. червня в Надвірній, 8. червня в Делятині-Заріччу, 10. червня в Раві руській, 13. червня в Купчинцях (Тернопіль). Мали вони нараду і в Косові, де назбирали аж 5 своїх прихильників.

Дивлячись на такі сельробівські справоздання, можна би подумати, що сельроби й справді щось роблять та мають серед людей якусь вартість. Але так воно може лиш здаватися.

Сельроби розбиваються по краю, щоби вербувати собі прихильників. Всюди зустрічають великий зріст і зміцнення українського національного табору і тому їх ґазети переповнені найгіршою лайкою на цей табор. Вони не мають чим воювати проти нашої партії, то кидають на неї всякі наклепи в роді спілки з поліцією то що. Думають хоч тим відстрашити людей від Обєднання і закрити свої невдачі в краю. Декуди вдається їм обдурити людей, але й то лиш хвилево, як то бачимо з заяви посла Максимовича, яку друкуємо на иншому місці. У свойі люти сельроби з „єдности“ називають укр. прапор плахтою, а український герб — вилами. Це вони так борються за українське національне визволення.

Дуже цікавою є страйкова робота сельробів. Це в них свого роду спорт. Зі страйків вони роблять собі рекляму, а коли доведуть де людей до нещастя, то щезають.

Оба сельроби йдуть нога в ногу, як лають незалежницький табор і як хилять лоби перед Москвою. Зате страшно ворогують між собою, коли ходить про те, хто краще робить ту чорну роботу і хто з них повинен верховодити. Ту Сель-Роб-Єдність висуває своїх поляків, які ніби то йдуть разом з українськими селянами, а правиця висуває на це свого Сруля Кайтеля з Дубенщини. І разом з тим оба Сель-Роби хочуть вмовити в людей, що вони одинокі оборонці українського народу...

КУДИ ПОПАЛИ УКРАЇНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ?

Українські соціялісти договорилися з польською соц. партією (ППС.) щодо спільних професіональних союзів. Договорилися ніби то як соціялісти з соціялістами. На це ми між іншим писали, що ППС є нічим іншим, як високо-патріотичною польською партією, а з того можна зміркувати, як то буде виглядати та спілка.

Але мігби нам хто закинути, що то лиш така наша думка про ППС. То послухаймо, що вона говорить сама про себе.

Центральний орґан ППС в Варшаві „Роботнік“ сперечається в числі з дня 22. червня з „санацією“ за те, хто краще служить державі. У тій суперечці — в передовій статті — пише „Роботнік“ таке: „З гори виключаємо дискусію з нікчемним наклепом „санації“, неначе то вона, поборюючи ППС, керувалася зглядами на інтереси держави... Б о в о ю в а т и з ППС в імя державних інтересів — це суперечність сама в собі і нонсенс... Коли хтонебудь в Польщі мігби мати право до навчання інших патріотизму, то хіба тільки і виключно ППС.“

З того зовсім ясно, що коли ППС пішла на договір з УСДП, то зробила це не зі своїх соціялістичних, міжнародніх, а з чисто польських патріотичних міркувань.

Успішний виступ наших жінок за кордоном.

В другій половині червня відбувся в Берліні світовий конгрес союзів жіночої рівноправности. На той конгрес зїхалися представниці 43 держав. Була там і делеґація українська, яка складалася з 5 осіб на чолі з посолкою з Українського Клюбу Міленою Рудницькою. Становище нашої делеґації було дуже тяжке, бо на конґресі виступали все жінки державних народів, а ми нажаль досі до тих щасливих народів не належимо. Проте нашій делеґації вдалося виступити на конґресі, а промова пос. Рудницької зєднала їй прихильність і одобрення цілого конгресу. Майже вся берлінська преса присвятила багато уваги нашій делеґації і зокрема промові пос. Рудницької та записала великий успіх делеґації.

Головну увагу звернули учасниці конґресу, а потім німецька преса, на ту часть промови пос. Рудницької, в якій вона описала дуже тяжкі завдання жінки поневоленої нації. Така жінка мусить боротися не лише за своє жіноче право, але і за право цілого народу, бо в тому праві є і найбільше право жінки.

Кличем міжнародного жіноцтва є „жінка, справедливість і свобода“. Пос. Рудницька закликала все жіноцтво світу, щоби той клич перемінився працею всього жіноцтва у дійсність також для пригноблених і недержавних націй.

Цей виступ нашого жіноцтва мав для нас велики значіння, бо ще раз через жінок пригадав світові те тяжке становище, в якому перебуває тепер наш нарід.

Наші партійні справи.

КОПИЧИНЕЧЧИНА. В квітні і травні ц. р. посол І. Заваликут відбув кілька районових довірочних нарад в Гусятині і Копичинцях. Остання довірочна нарада відбулась в Копичинцях 2. червня. На нарадах виявилося замітне скріплення наших партійних рядів і організаційної праці в повіті.

Заповіджені віча.

ЗБАРАЩИНА. Дня 12. липня ц. р. о год. 12. в пол. відбудеться в **Збаражі**, в салі „Українського Дому“ посольське віче, в якім візьмуть участь: сенатор Кузьмин, посол д-р Баран і посол Кунько.

Розтіч між законодатною і виконуючою владою.

За переступлення державного буджету.

Перед державним трибуналом у Варшаві відбувся в днях 26—29. червня ц. р. голосний процес бувшого міністра скарбу Чеховича, обвинуваченого за переступлення державного буджету на суму 566 міліонів зол. без дозволу сойму. Трибунал під проводом президента найвисшого трибуналу Супінського складався з 12 членів, що репрезентували ріжні політичні угрупування, між ними з адв. д-ра Яр. Олесницького (Укр. Клюб). Процес стягнув на себе увагу світа тому, що головну вину взяв на себе, як відомо, заздалегідь маршалок Пілсудський, якого й покликано тепер на головного свідка.

Обвинувачений б. мін. Чехович не признав, розуміється, своєї вини, мовлячи, що його господарка державними грішми була ведена в інтересі держави. Коротко зізнавали як свідки міністри Складковський і Квятковський, котрі заявили зовсім отверто, що уряд відносився до сойму так, як цього хотів маршалок Пілсудський, та що міністер Чехович виконував тільки прикази маршалка.

Найцікавійші були зізнання самого Пілсудського, що гостро скритикував закон про державний трибунал, називаючи його смішним і глупим, а так само цілу конституцію. Панове, казав він, котрі робили конституцію, заслугували на шибеницю. Їх твір обиджує повагу держави і робить з Польщі гоцки-кльоцки. Відповідальність за господарку Чеховича він бере на себе, а обвинувачення цього міністра називає негідним і підлим. Роботу сойму порівнав з літочою забавкою, що називається „пердолка“. Я гордий — кінчив свідок свої зізнання — з моєї праці і не виною, а заслугою є, що я йшов проти сойму, що я вкоротив права сойму та усунув соймовладство.

З огляду на таке поставлення справи дальший хід розправи знайшовся в сліпій вулиці. Найбільш переконуючі виводи обвинувачення, яке вели посли Ліберман, Перацький і Вижиковський, що ставали в обороні конституції, парляментарного законодавства і взагалі правовости, йшли на вітер. Зате оборонці б. мін. Чеховича мали дуже легке завдання. Чейже суджено не винуватця, але сліпе знаряддя в чужій руці. А цеї руки при теперішній урядовій системі досягнути не можна.

І тому державний трибунал знайшовся в дуже трудним положенню. Одинский вихід був такий, що трибунал ствердивши, що на основі конституції сойм має право ухвалювати державний буджет і контролювати його виконання, а уряд обовязаний цій контролі піддатися, *відложив розправу аж до часу*, як сойм вирішить відповідну оцінку переступлення державного буджету на основі зібраних трибуналом матеріялів. Значить, справу переказано знову соймови і б. міністер Чехович остає дальше в стані обвинувачення за чужу вину. А дальше значить, що сойм мав би зібратися в тій цілі на окрему сесію зараз по вакаціях. Але чи уряд, який не визнає сойму, до того допустить?

Справа б. мін. Чеховича заогнює ще більше сильно загострене внутрішне положення Польщі.

На стрілецьких могилах.

Стрілецькі поминки в Станиславові.

В неділю, 23. червня ц. р. відбувся в Станиславові традиційний похід на місцевий цвинтар, на якому спочивають українські Герої з часів визвольної війни. Около 10.000 громадян і громадянок залягли вулиці так, що на які дві години здержано весь рух у місті. Похід робив велике враження, тимбільше, що цього року виступив сам український Станиславів без дооколичних сіл і показав свою чисельну силу у місті. Процесію провадило місцеве духовенство під проводом о. каноніка Лятишевського. На цвинтарі по панахиді виголосив відповідну до хвилі промову о. посол. Мих. Ганушевський. По відспіванню патріотичних пісень всі підбадьорені на дусі опускали дорогі могили.

На горі Лисоні.

В пятницю, 21. червня прибув інжінер з воєвідства до Потутор, щоби перенести тлінні останки Січових Стрільців з военного цвинтаря, куди їх перед тижнем перевезла поліція, назад на гору Лисоню. Поставлено також зваленний поліцією і сконфіскований памятковий хрест. Парляментарна Репрезентація і Т-во Охорони Военних Могил роблять всі зусилля, щоби виновників збезчещення стрілецьких могил, а саме постерункового з постерунку в Потуторах і повітового команданта поліції примірно покарано.

В перший день Зелених Свят відбулося величаве свято на стрілецькій могилі на горі Лисоні. На поминки прибуло 11 церковних процесій, а заупокійне Богослуження відправило 13 священиків. На могилі зложено 42 вінки від товариств і поодиноких громад бережанського і сусідних повітів. Зібралось поверх 10 тисяч народу. По панахиді виголосив святочну промову о. пралат посол Куницький. Враження серед учасників величезне. Багато людей плакало. Населення бережанського повіту рішило твердо в найкоротшому часі побудувати на могилі трівкий памятник, а саме памяткову каплицю. В підземеллях каплиці мають спочити тлінні останки Героїв. На ту ціль переведено збірку в часі панахиди.

Звертала увагу неприсутність церковної процесії з Лісник. Місцевий парох о. Качала виїхав зі села, щоби не взяти участи в процесії. Лісницькі громадяне обурені на поступовання о. пароха, взяли громадно участь в панахиді і зложили на могилі два вінки.

Чи Ви вже зложили зеленосвяточний даток на Українських Інвалідав? Жертви слати на адресу: Укр. Т-во Допомоги Інвалідам у Львові, вул. Руська 3. II. пов.

Вічовий рух.

ЛЬВІВ. Народня Організація м. Львова скликала на день 25. червня ц. р. в салі Сокола віче, присвячене шкільним справам. Реферат виголосив пос. М. Струтинський, взиваючи до розбудови українського шкільництва під проводом „Рідної Школи“. В дискусії ряд бесідників порушив ріжні болючки українського шкільництва у Львові. Коли о. пралат пос. Куницький порівнав наше шкільництво під Польщею з передвоєнним положенням польського шкільництва в Німеччині, представник влади розвязав віче. Тоді провідник віча посол Великанович запросив присутніх на посольське справоздавче віче, що відбулося в тому самому місци. Після короткого реферату пос. Струтинського ухвалено важні резолюції в справі українського шкільництва.

ГАЛИЧЧИНА. Заходом Повітового Народнього Комітету в Галичи відбулося 16. червня районове віче в **Блюдниках.** Промовляв сен. Ол. Черкавський про діяльність Укр. Парл. Репрезентації. В дискусії забирали голос ріжні громадяни, порушуючи найдошкульніші народні болячки. Проф. І. Корчинський обговорив значіння політичної організації, після чого зібрані ухвалили одноголосно признання Укр. Парл. Репрезентації.

РУДЕЧЧИНА. В **Беньковій Вишні** відбулося 16. червня віче, на якому промовляв посол Гр. Тершаковець. Промовець зясував невідрадне положення українського народу. і пояснив політику українських послів і сенаторів, яку присутні вповні одобрили. Ухвалено ряд резолюцій в ріжних актуалньних справах.

КОПИЧИНЕЧЧИНА. На протязі місяця квітня і травня ц. р. відбув посол Іван Заваликут справоздавчі віча в Самолусківцях, в Сидорові і Васильківцях, дня 3-го червня в Хоросткові, а вечером в Говилові великому, 4. в Перемилові, 6. в Тудорові, а вечером в Яблонові. Всі віча відбулися при численній участи громадян, на яких ухвалено повне довіря Українській Парляментарній Репрезентації за її дотеперішню діяльність.

ПІДГАЄЧЧИНА. Дня 14. червня відбулося посольське віче в Голгочах. Віче отворив голова Повітового Народнього Комітету Гринь Скасків. Посол Целевич здав посольський звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації і візвав присутних, щоби піддержували послів в їх тяжкій праці. Віче висказало повне довіря Українській Парляментарній Репрезентації і подяку за дотеперішню працю

—o—

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Посол Степан Кузик, з округа Золочів, є в місяці липні на відпустці. Всі громадські справи на адресу посла С. Кузика направляти в часі його відпустки до Народньої Канцелярії у Львові, вул. Косцюшка 1 А.

Сельробівське душохапство.

ЗАЯВА ПОСЛА АНТОНА МАКСИМОЙЧА.

До Редакції часописів „Свобода“, „Діло“ і „Новий Час“ у Львові.

Прошу від імени нище вичислених 22 селян сіл Лисятичі і Пукиничі стрийського повіту помістити слідуючу

ЗАЯВУ.

На протязі травня і початку червня ц. р. сельроби відбули в Лисятичах і Пукиличах три свої довірочні наради. Використовуючи тяжкий матеріяльний стан сіл та визиск рільних робітників на двірських ланах, вони втягнули на останній нараді в Пукиничах дня 9. червня ц. р. до своєї партії Сельроб-Єдність слідуючих селян: 1) Стась Сорока, 2) Степан Цяпка, 3) Дмитро Кисіль, 4) Михайло Кисіль. 5) Федьо Цяпка. 6) Микола Цяпка. 7)

Василь Кухар, 8) Микола Петрів, 9) Стась Стахівський, 10) Василь Лесюк, 11) Василь Буцяк, 12) Степан Кузів, 13) Іван Натина, 14) Іван Кисіль, 15) Федь Сенишин, 16) Петро Дмитрів, 17) Марія Дмитрів, 19) Микита Будинкевич, 19) Андрій Буцяк, 20) Микола Турчин, 21) Іван Петрів, 22) Василь Романів.

Дня 26. червня ц. р. на нараді з делеґацією рільних робітників з Лисятич і Пукинич в Стрию в присутности адв. д-ра Домбчевського, а потім тогож дня на публичному вічу в Пукиничах всі вичислені селяне публично уповажнили мене в їх імени зложили і оголосити в пресі слідуюче:

Сельроби втягнули вичислених селян до своєї партії по їхній несвідомости. У селян відразу були сумніви щодо тої партії і чи повинні вони, українські селяне, до неї записатися, а тепер вони переконалися, що вступаючи до партії Сельроб-Єдність, зробили помилку. *Цею дорогою всі вони уневажнюють свої заяви про вступлення до партії Сельроб-Єдність, які зложили на руки секретаря тої партії Грицая 9. червня ц. р. в селі Пукиничах.*

Всі вичислені вище селяне при виборах голосували на 18-ку і далі стоять на боці своїх вибраних послів з Українського Клюбу та висказують їм своє повне довіря. У своїх громадських справах, а зокрема в справі конфлікту на ґрунті визиску рільних робітників на двірських ланах, вони будуть звертатися тільки до послів з Українського Клюбу і зокрема до посла Максимовича, якому доручено з рамени Клюбу вести робітничі справи.

Львів, дня 27. червня 1929 р.

По широкому світі.

НІМЕЧЧИНА стоїть під враженням десятих роковин підписання версайського договору, що закінчив в її некористь світову війну. Президент німецької републики видав до німецького народу відозву, в якій проголосив день 28. червня днем жалоби. Треба було витревалої праці всіх німців, щоб усунути бодай найтяжчі наслідки цього договору. Тепер, читаємо в цій відозві, вони вірять, що прийде ще до справжнього мира, основаного не на диктаті, а на свободі і рівноправности всіх народів. — Цікаве, що німецький парлямент не продовжив закона про охорону німецької републики. Цей закон перестав обовязувати а тимсамим німецька держава може перемінитися знову в монархію. Користають з цього німецькі монархісти і розпочали широку аґітацію. Зачувати, що бувший цісар Вільгельм має перенестись з Голяндії до Німеччини.

ФРАНЦІЯ має клопіт зі своїми довгами. Мала надію на велике воєнне відшкодування від Німеччини і задовжилася після війни в Америці. Тимчасом на відшкодування треба ще довго чекати, а Америка домагається звороту гроший. Недавно французький уряд просив уряд Зєдинених Держав, щоби відложив термін платности рати в сумі 400 міліонів долярів. Америка відповіла кажучи, що вже в 1926 р. скасувала всі довги, які Франція зробила в часі війни в Америці, але домагається звороту тих гроший, які позичила після війни.

МОРСЬКІ ЗБРОЄННЯ Америки, Анґлії та інших надморських держав це найбільша тепер загроза світовому мирови і тому думка про припинення цих зброєнь не перестає інтересувати світової політики. Виринув знову проєкт скликання конференції в цій справі, а має скликати її Японія. Уряд американських Зєдинених Держав повідомив уряд анґлійський, що готов взяти участь у цій акції, без огляду на те, чи буде це окрема конференція чи наради Союзу Народів.

НОВИНКИ.

— **Відгомін листопадових днів.** Від 18. до 28. червня ц. р. відбувалася перед трибуналом присяжних суддів у Львові розправа проти сімох українських студентів і студенток, арештованих ще в листопаді м. р. по відомих подіях в перших днях тогож місяця. Є це: Марія Кравцівна, Марія Чижівна, Софія Мойсеовичівна, Марія Конрадівна, Жигмонт Процишин, Осип Процишин і Евген Сена. Закидували їм приналежність до тайної військової орґанізації, діяльність проти польської держави, забурення публичного спокою і т. п.

Розправа не виказала достаточних доказів їх вини і тому запав такий вердикт присяжних суддів, на основі якого всіх підсудних увільнено від вини і кари. Боронили їх українські адвокати д-р Старосольський, д-р Ганкевич, д-р Шухевич і д-р Шевчук.

— **Смерть українського діяча.** В Чехословаччині помер один з передових громадських діячів Наддніпрянської України, Евген Чикаленко. Перед війною був власником більшого земельного маєтку на Херсонщині і відомим українським діячем. Видавав у Київі перший український щоденник „Громадську Думку“, а відтак „Раду“. Після більшовицької революції проживав якийсь час у Галичині, опісля перенісся до Австрії, а вкінци до Чехословаччини, де був професором української Господарської Академії в Подєбрадах. З його письменницьких творів заслугує на особлившу увагу книжка „Розмови про сільське господарство“.

— **В справі подій в Заліщиках** зроблено урядове донесення до прокуратора при окружнім суді в Чорткові на 14 жидів і 4 рекрутів української народности. Крім того арештовано 4 жидів і рекрутів і віддано окружному судови в Чорткові.

— **Новий еміґраційний закон** в американських Зєдинених Державах обовязує від 1. липня ц. р. На основі цього закону з Польщі може виїхати на протязі нового еміґраційного року 6.524 особи (542 особи більше як торік). Число анґлійських еміґрантів підвисшено з 34.007 до 65.721, а зате число еміґрантів німецьких зменшено з 51.227 на 25.957.

— **Як селяни даються окрадати?** Розалія Грушка, селянка з Прус пов. Старий Самбір, приїхала до Львова купити в еміґраційному бюрі корабельну карту. Коли прийшла під дім, де міститься корабельне бюро „Червоної Звізди“ (при вул. Сикстуській), заступила їй дорогу якась жінка і сказала, що це бюро замкнене і тому вона заведе її до іншого бюра. Селянка послухала і пішла за незнакомою, котра завела її до якоїсь камениці, де в сінях якийсь мужчина казав дати собі 158 долярів і обіцяв винести корабельну карту. Взявши гроші в коперті, відійшов на сходи і за хвилю вернувся, віддаючи назад їй коперту. Селянка подивилась, чи є всі гроші, але замість долярів, знайшла тільки папір з ґазет. Тимчасом злодії щезли без сліду.

— **Крі́ваве весілля.** В селі Невиркові на Рівенщині відбувалось 19. червня ц. р. весілля, на яке зайшло двох військових зі школи підхорунжих пограничного корпусу з цього-ж села. Між військовими і місцевими хлопцями прийшло до сутички, а відтак до бійки, при чому хлопці обох військових викинули з весілля. Незабаром зібрали оба викинені своїх товаришів з касарні і під проводом сержанта прийшли на весілля відомститись. Не заставши на весіллі вже хлопців, почали бити вікна і посуду, старих і жінок. При цьому одного старшого господаря зарубали шаблями, трьох тяжко поранили, а 21 душ лекше.

— **Некультурність.** В місточку Чернелиці пов. Городенка хтось розбив мармурову таблицю, вмуровану на копреративнім домі в честь Шевченка. Цим учинком похвалився перед товаришами Пйотр Вольскі. Справу передано судови.

— **Ще полонені з великої війни.** У Могилівці на Україні зїхалась минулого тижня румунсько-радянська комісія, що рішила занятись виміною між обома державами полонених ще зі світової війни. Радянський уряд видав Румунії 54 старих вояків, а Румунія Радянському Союзови 40. Неодна рідня, що вважала від літ помершим свого близького, нараз побачить його тепер збентежена, може так зміненого, що його не пізнає.

— **Самогубства двох семинаристок.** Під потяг коло Журавиці під Перемишлем кинулися дві 18-літні учениці четвертого року учительського семинара на Засяню, Анна Теґерівна і Бронислава Гулидівна, одержавши лихі свідоцтва. Пошматовані тіла нещасних дівчат перевезено до шпитальної трупарні. В полишенім листі назвали дві учительки, що мали причинитися до їх смерти.

— **Нещастя зі самоходом.** Равський староста Л. Хшановський вибрався в товаристві двох майорів самоходом на прогульку в сторону Львова. Гнав зі швидкістю 100 км. на годину, але так нещасливо, що самохід ударив об телеґрафічний стовп і перевернувся до гори колесами, накриваючи чотирох людий. Тяжко потовчених відвезли селяни фірами до Рави Руської, звідки відставлено їх залізницею до львівського шпиталю.

На широкий шлях праці.

Зїзд українських аґрономів на Поділлю

Дня 15. червня ц.р. відбувся в Копичинцях зїзд подільських аґрономів і орґанізаторів Повітових Союзів Кооператив. Завданням зїзду було наладнати так працю „Сільського Господаря“ і повітових кооперативних союзів, щоби вона принесла як найбільшу користь для українського села. Нарадам проводив директор „Сільського Господаря“ зі Львова, інж. Евг. Храпливий.

Зїзд ухвалив ряд постанов, що вивели сільсько-господарську діяльність на широкий шлях, займаючи всі ділянки хліборобської культури. Між іншим постановлено заложити на Поділлю кілька українських сільсько-господарських шкіл, а тимчасом уладжувати районові курси. Кожда філія має постаратись бодай о морґ поля для досвідів аґронома. Рішено поучувати нарід про потребу вживання штучних погноїв, закладання зразкових гноївень, купування спілкових рільничих машин та чищення зерна. В справі плекання худоби признано недоцільним спроваджувати заграничну молочну худобу, зате слід добирати худобу місцеву, вводячи контролю молочности та охорону тваринної продукції. В кождому повіті треба заложити зразкові хлівні, пропаґувати охоронне щеплення безріг і орґанізувати збут безріг через наші кооперативи.

Окремі постанови торкаються поступового плекання дробу, пасічництва, рибальства, садівництва і городництва. Звернено вкінці увагу на лихву при продажі землі, висловлюючи бажання, щоб цею справою занялося головне товариство.

Такі зїзди українських аґрономів мають відбуватися частійше, щоби обмірковувати вислід своєї праці та обмінятись досвідами й успіхами в аґрономічній роботі на Поділлю. Не сумніваємось, що про подібні зїзди почуємо незабаром в цілому краю.

До боротьби з лихом!

Про велике суспільне лихо, яким є для людства вживання алькогольних напитків, зване загально піяцтвом, писалось у нас часто. До боротьби з алькогольом, цим ворогом добробуту і культури, станули вже всі народи, що дбають про свою кращу долю. З тим ворогом мусить звести боротьбу також українське громадянство, бо оздоровлення душі і тіла нашого народу це дуже важна річ.

В якийже спосіб має наше громадянство оце своє завдання виконувати?

Освідомлювати людей про шкідливість спиртових напитків і поборювати їх вживання повинно громадянство через школу, через часописи, відповідні книжки, товариства, виклади і т. п. Ми повинні наслідувати під тим оглядом інші культурні народи. Серед всіх культурних народів є великі товариства т. зв. абстинентів (тих, що не пють спиртових напитків). Завданням цих товариств є ширити тверезість приміром і словом.

Ролю такого товариства сповняє у нас т-во „Відродження“, що істнує вже понад двацять літ. Головна управа цього товариства є тимчасово в Рогатині, але внедовзі буде вона перенесена до Львова. Т-во „Відроджння“ має по повітових містах свої філії а по селах свої „гуртки“. Оці села, в яких гуртка „Відродження“ ще нема, повинні в себе такий основувати. Завданням такого кружка є боротися з піяцтвом і освідомлювати людей даного села про шкідливість вживання алькогольних напитків.

Як-жеж кружок „Відродження“ в селі має це робити?

Член „кружка“ не може пити жадних спиртових напитків (горівки, пива, вина) навіть в малих скількостях, ані не може других тими напитками угощувати.

Члени гуртка повинні самі переконатися про шкідливість алькоголю на підставі книжок і часописів, тому повинні передплачувати укр. протиалькогольний журнал „Ми молоді“ з Рогатина і читати потрібні до того книжки; повинні освідомлювати про те своїх найблищих та зєднувати їх в члени гуртка. Кружок „Відродження“ повинен подбати про те, щоби всякі публичні забави в селі, а також і засідання громадської

ради відбувалися без спиртових напитків. Обовязком кружка є подбати, щоби в селі час від часу був виголошений якийсь реферат про алькоголь. Впровадити в селі продажу безалькогольних напитків (води мінеральні, соки овочеві, лімонади). Коли дещо більша скількість людей в селі зрозуміє, що горівка до доброго не провадить, тоді кружок „Відродження“ повинен робити старання, щоби вигнати коршму зі села.

Про те, чи в селі має бути коршма, чи ні, має право рішати сама громада. Так каже польський зкон. Коли більшість людей схоче, щоби в селі коршми не було, то її не буде. До того треба перевести в селі голосування. Як таке голосування переводити, є описане в книжочці „Протикоршемний плебісцит“ (коштує 20 сот.).

Перевести такий плебісцит (голосування) в селі є важним завданням кружка „Відродження“. Таке голосування було вже переведене в наших селах. Є такі щасливі села, де наслідком голосування проти коршми влада коршми позамикала!

За всякими інформаціями в справах заложення кружка „Відродження“, викладів про алькоголь, чи в справі переведення в селі протикоршемного голосування, як взагалі в справах боротьби з піяцтвом звертатися на адресу: Проф. д-р Іван Раковський, гол. Т-ва „Відродження“ у Львові, вул. 29. листопада ч. 31, або на адресу: Редакція „Ми Молоді“, Рогатин, укр. гімназія.

Для поширення господарського знання.

Пасічницький курс у Львові. За почином Пасічницької Секції „Сільського Господаря“ у Львові дня18.—20. червня ц. р. відбувся пасічницький курс на показовій пасіці Пасічницької Секції „Сільського Господаря“. Курс прослухало 15 агрономів і студентів високих шкіл у Львові. Курсанти виявили велике зацікавлення пасічництвом, яке викладали їм о. декан Василь Пилипчук, визначний наш пасічник, інж. Боровський, референт Пасічничої Секції „Сільського Господаря“ і д-р Ревюк, голова Надзірної Ради кооперативи „Рій“. Пасічницька Секція задумує влаштувати такіж курси для учителів, для інструкторів пасічництва, для поступових пасічників, а також для інвалідів.

Курс шовківництва уладжує в днях 15.—17. липня досвідна станиця шовківництва при гов. „Сільський Господар“ у Львові. На курсі будуть проголошені лекції зі всіх ділянок шовківництва та будуть переведені практичні вправи в годівлі шовкопрядки та плеканню шовковиці. Станиця уладила цього року малу зразкову годівельню, в якій кормиться кілька раз шовкопрядку; крім цього станиця має невеликий питомник шовковиці з молодником ріжного віку. Курс має на меті підготовити інструкторів шовківництва для праці в краю.

На курс приймається всіх інтеліґентів, що цікавляться справою шовківництва, як рівнож цих селян, що мають підготовку в сільсько-господарській роботі. Зголошення слати до дня 14. липня на адресу Т-ва „Сільський Господар“, Відділ шовківництва, Львів — вул. Зіморовича ч. 20. Курс є безплатний.

До відома шовківників. Філія „Сільського Господаря“ в Самборі відкрила дві досвідні стації годівлі шовкопрядки. Одну в селі Глубока (зал. стація в місці) на лінії Хирів-Самбір, в домі селянина Вол. Кволика. Хто з наших людей має старші або старі морвові дерева або хто засадив собі молоді морвові дерева, повинен на кілька днів приїхати і придивитись годівлі. Ніяка книжка, ані ґазета не дасть такого зрозуміння річи, як досвід власними очима. Переночувати і прохарчуватись можна у місцевих селян. Зголоситись треба до п. Антона Саврея, голови місцевого кружка „Сільського Господаря“. Пояснення годівлі шовківника дасть п. Іван Шембель, який веде годівлю, а що суботи дає їх проф. Филипчак. Другу стацію веде в Самборі проф. Ів. Филипчак при вул. Огородовій ч. 15. В Глубокій закінчиться годівля коло 15. липня, а в Самборі коло 25. липня. Всі українці з поблизьких повітів, які інтересуються шовківництвом, повинні скористати з цієї нагоди. Хто має морвові дерева великі, може дістати в самбірській філії невеличку скількість яечок і зробити пробу у себе дома ще цього року, щоби на другий рік започаткувати у себе годівлю на добре.

Чи наші жертви для Інвалідів Українського Війська можуть іти в порівнання з їх посвятою? Не відмовляймож їм тої дрібки вдячности, що виявляється в нашій жертвенности!

Відділ правної поради.

(Веде пос. В. Целевич).

ЗАМІТКА. У цьому відділі будемо давати відповіди на запити кождого передплатника „Свободи“. Листовну відповідь одержить лише той передплатник, що пришле почтовий значок за 25 сот.

В справі протиалькогольного плєбісциту.

Питання. Чи внесений коршмарем протест проти ухвали громади в справі заказу продажі алькоголю здержує виконання ухвали?

Відповідь. В нас трапляється дуже часто, що коли громада шляхом плебісциту ухвалить введення заказу продажі алькогольних напоїв, вносить шинкар, чи хто небудь інший з його намови проти цеї ухвали протест до найвищого суду. Деякі староства чекають аж до порішення такого протесту. Таке поступовання є протизаконне. В тій справі маємо вирок найвищого адміністраційного трибуналу з дня 27. квітня 1925 року ч. р. 1876/24. Було це так. Староство в Бучачі заказало коршмареви Аронови Зільберштайнови в громаді Бариш дальшу продажі всяких алькогольних напитків тому, що громада загальним голосуванням ухвалила в себе такий заказ. Зільбершайн вніс проти рішення староства відклик до воєвідства, а коли це не помогло, подав до найвищого адміністраційного трибуналу. Адміністраційний трибунал рішенням з дня 27. квітня 1925 р. вирішив, що позов Зільберштайна до адміністраційного трибуналу є необоснований, тому що внесення протесту до найвищого суду не здержує виконання заказу продажі алькогольних напитків. Це рішення є для нас дуже важне і ми повинні з нього користати. Інформації відносяться до всіх земель.

В справі громадських писарів.

Питання. Чи начальник громади має право не піддати під голосування ради внеску одного радного в справі зміни громадського писаря.

Відповідь. Поступовання начальника громади є протизаконне.

§. 52. галицького громадського закону з 1866 р. постановляє виразно, що право віддалювання зі служби урядовців і слуг громади, отже і громадського писаря має тільки громадська рада. З цього слідує, що радні мали право ставити внесок про звільнення зі служби громадського писаря, а начальник громади має обовязок їх внесок піддати під голосування. Проти поступовання начальника громади слід внести зажалення до повітового виділу, а колиби це не помогло, відклик до воєвідського виділу. Колиби і воєвідство вирішило справу відмовно, слід внести позов до найвищого адміністраційного трибуналу. Інформації відносяться тільки до Галичини.

В справі підвод для учителів.

Питання. З Волині питають нас, чи громада має обовязок достарчувати безплатно підвод учителям прилюдних шкіл.

Відповідь. Громада не має обовязку достарчувати підвод учителям. Таке їх домагання є неоправдане і не опирається на ніякій законній основі.

Дрібні відповіди.

Іван Воробець, Радруж. Ваша справа дуже трудна до виграння. Треба вести трудний судовий процес і то тільки тоді, коли повітовий лікар ствердить Вам, що Ваша недуга стоїть в звязку з перестудою на полюванню.

Теодор Мачай, Лозів. Можете виграти військову реклямацію сина. Зробіть зажалення до староства, що постерунковий несправедливо Вам дає лиху опінію при переведенню розвідів.

Василь Парацій в Слобідці горішній. Коли справа находиться в окружному суді в Станиславові, то мусите для оборони справи взяти собі адвоката, бо ми письменно не в силі Вам помогти.

Яків Ковтонюк, Гоща гром. Красночів. Письмо нечитке. Просимо читко описати нам подію.

Дописи.

БЕНЬКОВА ВИШНЯ ПОВ. РУДКИ. Як село далось ошукати при виборах. Три клм. від Рудок є село Беньковa Вишня, де живе 70 проц. українців, а решта латинники, які від часу приходу до села дідича ґр. Скарбка уважаються поляками. Перед війною старалася влада (повітовий виділ, котрого головою був ґр. Скарбек) захопити в свої руки громадський уряд та вибирати правиборців таких, що пішлиб на їх сторону, однак всі їх заходи розбивалися об тверду постанову громадян з українською більшістю. По війні все змінилося на гірше в нашу некористь, не наслідком більшого натиску з польської сторони, а таки через байдужність тамошних свідомих громадян. Дійшло до того, що при послідних соймових виборах найбільше, здавалося, надійні одиниці аґітували за одинкою, бо громадський уряд обіцяв їм по виборах відступити кавалок пасовиська під будову українського кооперативного дому. Ця обіцянка так поділала на всіх, що у передвиборчім часі нашому кандидатови люди не позволили уладити навіть передвиборчого віча. Їх аґітація дала надзвичайні овочі, бо за одинкою голосувало 99 проц. українців. Однак коли прийшла під ухвалу ради громадської справа віддання площі під будову українського кооп. дому, то громадська рада ухвалила відступити площу в полі біля цвинтаря, в місці, де навіть собака в бігу не задержиться. По часі прийшли наші до розуму і пізнали, як дали себе ошукати та зрозуміли це не всі, бо ті котрі дірвались в громаді до власти, як заступник війта, тепер на сліпо на перегони вислугуються своїм покровителям.

ЗОЛОЧІВЩИНА. Сільсько - господарська орґанізація. Дня 14. червня ц.р. відбулися загальні збори філії „Сільського Господаря“ в Золочеві при участи 54 представників кооператив. Після звідомлення уступаючої ради інж. Евген Храпливий зі Львова виголосив реферат про працю і завдання „Сільського Господаря“ і інж. Іван Калинович, повітовий агроном, про плян діяльности в найблищому часі. Вибрано нову раду, зложену з громадян, що хліборобську організацію і поступовою господаркою бажають забезпечити кращу долю хліборобському населенню.

СЯНІЧОК ПОВ. СЯНІК. **Свідома молодіж.** Наша читальня „Просвіти“ улаштувала 23. червня ц. р. свято в честь Т. Шевченка. Ця у нас нечувана річ відбулася головно завдяки свідомому парубоцтву під проводом читальняного секретаря Петра Настина. Несподіванкою для гостий були спів парубка Д. Заганського і деклямація Мик. Обаримського. Є надія, що недавно заснована читальня „Просвіти“ буде гарно розвиватися мимо великих перепон „качковщаків“. **А. О.**

Видає С-ка „Діло“, зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.